

מאמרים יוגשו למערכת בשני עותקים מודפסים ברוחם כפולים. רצוי לצרף ויסקט.
הנחיות לרישום הפניות ומראי מקומ אפשר לקבל במערכת.
האזריות לכטוב במאמרים תחומים חלק על מחברת המאמר בלבד.
לאחר שהמחברת אישרה את נוסח המאמר העורך, המערכת אינה מחייבת לכל דרישת
נוספת מצדיה.

דבר העורך

לפני שלוש שנים עשה ג'מואה את צעדיו הראשונים בעולם הפרסום האקדמי
בישראל. מטרתו של כתוב העת כפי שנוסחו על ידי הוגז ועורכו במחלקה ללימודי
המורח התיכון באוניברסיטת בן-גוריון, נראה באותה תקופה מעט יומרגניות ואולי אף
לא מציאותיות. ביקשנו להקים מסגרת דין משותפת לחוקרים ולסטודנטים שתיעיר
בידי סטודנטים, שתעמוד בסטנדרטיט אקדמיים מתקבלים, שתאה בין-תחומיות
ותשකף את המגמות העכשוויות בחקר המורח התיכון. היה שראו בעקבות המשותפת
של סטודנטים וחוקרים פטייה מהמסול המסור של התפתחות האקדמית ואף הגיאו
שאלות החשובות הנוגעות לפערים שבין מערכת המבוססת על סטודנטים לבין כתובים
שלعالמים הם חוקרים בעלי ניסיון רב ומוניצין. היה שטענו כי הביסין לעמור
בסטנדרטים אקדמיים גבוהים לא יעלה בקנה אחר עם עקרון השיתוף של סטודנטים.
בחינה זו, ניתן ליאות בג'מואה סוג של ניסוי. מפרסקטיבה קצרה ייחסת של שלוש

שנים אפשר כבר להציג את השאלה: האם ג'מואי עלה יפה?

התשובה לכך איננה חד-משמעית. כמו פועלם, גם כתוב העת העציר התגבש (ועודנו
משיך בכך) תוך כדי ניסיון מתמיד ללמידה מעידות, לשלב בצעדיו הבאים מחללים
שכבר הוכחו כראויים, לתוך כל הרף אחר ניסיונות חדשים, וככל זאת מתוך מאמן
להוסף ולהשתפר. למדנו שמסורת הדין והכתיבה המשותפת לסטודנטים ולהוקרים,
הן בתהומי העריכה והן בתהומי חכתייה, איננה פוגעת בהכרח בכירות ההפוכה
המקנית. העגנו לננסקה שכך לעמוד בסטנדרטים שהצבנו לעצמנו חיבת הקגירה
של סטודנטים להattebat על תלמידי מחקר, אם כי אין בכך למןנו פרסום של סטודנטים
מנוסים פחות, אם הם ראויים. למדנו גם שהריאולוג (בשלב העריכה) בין סטודנטים לבין
חוקרים הוא מרטק ומפרה לשוני הצדדים, גם שלעתים מתגלעים בו קשיים. בסיכומו
של דבר, קוראים קיבלו לידיים כתוב עת עדכני שככל רישומות שיכלו לשמש כל מי
שביקש לרכוש מאתנו דעת, כל אחד בתחום העניין שלו.

יחד עם זאת, לא הצליחנו עדרין להדור בምורה שציפינו לה ל佗ודעתם של הסטודנטים
המתעניינים בסוגיות מורה תיכוניות, הן מבחינת הקיראה והן מבחינת הפרסום, אם כי
ניתן לראות מגמה של גידול במספר הקוראים. בתחום זה מצוי אחד האתגרים החשובים
לעתיד. על כתוב העת להמשיך להרחבת את מעגל הכותבים באופן שייתן ביטוי לזרמי

חומר לפרסום יש לשלווח עבור:

מערכת ג'מואה
המחלקה ללימודיו המורח התיכון
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
bara Shebu 84105

טלפון המערכת: 07-6461454
פקט: 07-6472952
דואר אלקטרוני: jamaa@bgu-mail.bgu.ac.il

כותרות של ספרים ומאמרים ושמות מחקרים יופיעו כפי שהם במקור, אם הם נכתבו
באותיות עבריות או לטיניות, ועל פי כללי התעתיק הפונטי המפורטים בלוח התעתיק.
אם הם נכתבו במקור באותיות אחרות. מונחים בעברית ובפרסית ייכתו על פי תעתק
פונטי, במפורט בלוח. מונחים בתורכית ווסמאנית י透וטקו על פי התודcritica המודרנית.

כללי התעתיק לכתב העת ג'מואה

האות	מערבית	תעתיק									
	מפרסית	מפרסית									
ء	ء	ء	ف	ف	ف	ג	ג	ג	א	א	ء
ب	ب	ب	ك	ك	ك	ز	ز	ز	ب	ب	ب
ت	ت	ت	ك'	ك'	ك'	ذ'	ذ'	ذ'	ت'	ت'	ت
ث	ث	ث	ج	ج	ج	س	س	س	ت'	ت'	ت
د	د	د	ل	ل	ل	ش	ش	ش	س'	س'	ل
ه	ه	ه	م	م	م	ه	ه	ه	ג'	ג'	ه
ו	و	و	ن	ن	ن	ؤ	ؤ	ؤ	أ'	أ'	ו
ي	ي	ي	ع	ع	ع	ئ	ئ	ئ	د'	د'	ي
			هـ	هـ	هـ	ـهـ	ـهـ	ـهـ	ـهـ	ـهـ	

"השפעת המערב": מטפָא באמל וויליט אַדָם, 1895-1908¹

תמי צרפת

המאמר עוסק במטפָא באמל כמייצג עולמה התרבותי של האילתה המשכילה במצרים של סוף המאה התשע עשרה. באמצעות יהיסו של באמל עם וויליט אַדָם, סופרת ועורכת עיתון נודתיה שהיתה מקורת לוחוגים פוליטיים ואינטלקטואליים בצרפת של הרפובליקה השלישי, מבקש המאמר לבחון מחדש את המפגש התרבותי שבין "מורה" ל"מערב". לעומת היחסו ההיסטוריognופי המסורתי אותו בפגש של שתי מורות תרבויות נפרדות, מציע המאמר תיאור ופרשנות חדשות של מפגש זה. הטיעון העיקרי הוא כי חלק מהailatte שכابل המשיך אליה לא תפס את קיומם של מורה ומערב באופן דיבוחומי. אنسיה של קנווצה זו, שהיו מעוגנים רוטב בתרבות העוסמאנית מזרית ובו במון גם רוחותם באפרטית מדוברת ולטובה, השו כי תרבות צרפת היא חלק בלתי נפרד מעולם התרבותי, כפי שהויה גם התרבות העוסמאנית מזרית-אסלאמית. בינויו למאה שמקובלת לחשוב, בשבייל קבוצה דורית ולא היה המפגש עם המערב סראומטי אלא הדרגי, מורכב ומשתנה.

מאמר זה דן בקבוצות משכילים מצרים בשלוי המאה התשע עשרה ותחילה המאה העשרים. באמצעות התבוננות בקבוצה זו, ובעיקר במטפָא באמל ובקשו עט הסופרת והעיתונאית הצרפתית וויליט אַדָם (Juliette Adam), מבקש המאמר לבחון סוגיה מרכזית בחקר המורה והຕיכון, סוגיות "המפגש עם המערב". השערה הדיא כי קבוצה של משכילים שנולדו במצרים בתקופה של טוטנו של הא'יר אסמאעיל והגיעה לבגרות בתקופה הביבוש הבריטי, עיצבו את עולם התרבותי מתוך דיאלוג מתמיד

¹ מאמר זה מבוסס על עבדת. מ.א. שחוגשה בית המשפט לחיון באוניברסיטה תל-אביב בהנחיתו של ד"ר אבנרי ברעמו. ברצוני להודות לפטרוף' אחד תלמידינו על עורתו בשלבים השונים של כתיבת העבודה ובעיקר על כך שלימדי אותו בסוגרת שיעורי נבחן הימים להתבונן באנטראקציות תרבותיות-תרבותיות כאיסטואקזיות בין בני ארם. אלה מטיבן אין קשיות, אלא מרכיבת ומורכבות.

מוחשبة רבים ככל האפשר. בעידן שבו הולכת וגוברת ההבנה כי חציית הגבולות הדיסציפלינריים פותחת אופקים חדשים של מחשבה, על כתוב העת מוטלת החובב להשתלב במגמה זו ב יתר שתאות.

הגילין החמיישי של ג'מאעה הוא גם האחרון בעריכתי, והוא נערך במשמעות עם חייה במנג'יסטט. הגעתי למסקנה שאחד התנאים להמשך קיומה של הדינמיות שאנו מבקשים לדבוק בה טמון בחלופה סידרת של הסטודנטים המכונגים במערכת כתוב העת, תנאי שעល העורכים עצם לעמדתו. אני מעביר את שירות העריכה להחיה במנג'יסטט מתוך ידיעה ברורה שבעריכתה ובסיועו של חגי רם ג'מאעה רק ילך וישתרף.

אני מבקש להודות לתagi רם, העורך המודיע. אי-אפשר להגשים בערך תושומתי להציגתו של כתוב העת, מעורבתו בכל שלבי העריכה ומסירותו למפעל הזה היו מעוררי הרשאה לכל חברי המערכת. זכות הייתה לי ללמידה ממנו ועמו.

אני מבקש להודות גם לדror ואבי, יוז'ר מרכז חיים הרցג לחקר והוראה התיכון והדיפלומטיה, על תמייתו האישית ועל תמיית המרכז ב'מאעה מתחילה הורך וכלכל אורכה.

מסגל המחלקה ללימודיו המוראי התיכון באוניברסיטה בנ-גוריון שאמתי עידוד רב. אופייה הייחודי של המחלקה ובעיקר הפתיחות המאפיינת את האנשים והנשים חבריה הנסבל שללה, המתאמצים תמיד להיות חשובים לתלמידי המחלקה, היו מצע אידיאלי להפתחותו של כתוב העת וללא ספק כך יהיה גם בעתיד.

אני מודה לחברי מערכת ג'מאעה של כתוב העת, מעל לכל מודעה לכובבטים שתרמו את מאמריהם, רישימות בקורס ונקודות היי וייהו תנאי להמשך קיומו של כתוב העת. אבוי רובין

למחשبة פרי עצמו, והביעו בכך את אמונה במפעל הזה.